

«Festejen, uruguayos, festejen»

- A l'extupamaro Pepe Mújica només li falten dos o tres punts per sortir elegit president demà

ANTONI TRAVERIA, periodista. Director de la Fundació Casa Amèrica Catalunya

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 24.10.09

Aviat es compliran cinc anys del triomf electoral que va convertir l'oncòleg **Tabaré Vázquez** en el primer president d'esquerres en els 184 anys d'independència de l'Uruguai, trencant amb la tradició de repartiment ancestral bipartidista de govern entre *colorados* i blancs. **Tabaré Vázquez** acabarà el seu mandat amb més d'un 61% d'aprovació ciutadana, amb plena normalitat institucional i sense haver caigut en la temptació de modificar la Constitució per poder ser reelegit, com sí que han fet altres presidents de la regió. A manera de balanç, entregarà al seu successor un país amb un creixement del 10,6% el 2008, que haurà duplicat les exportacions fins a arribar als 9.334 milions de dòlars l'any passat, i reduït al 6,9% una taxa de desocupació que superava el 12% el 2004 i amb una recuperació salarial de fins al 25%.

L'Uruguai és un país rar, com els agrada dir als seus sempre incòmodes veïns argentins, que tenia una legislació sobre divorci 70 anys abans que arribés a Espanya, i que havia garantit el dret al sufragi de les dones quatre anys abans que ho fessin a França. Un país petit amb unes grans inquietuds culturals. Amb escriptors i poetes universals com **Juan Carlos Onetti**, **Mario Benedetti**, **Eduardo Galeano** o **Cristina Peri Rossi**, amb una molt prolixa edició literària. Cantautors excepcionals com **Daniel Viglietti** o **Jorge Drexler**; la creativitat del mestre

Torres García o el prestigi d'un bellíssim Teatro Solís, són expressions inequívokes del compromís de l'Uruguai amb la cultura, en el seu sentit més ampli.

Per a aquesta cita electoral, les projeccions indiquen que cap dels tres candidats a succeir **Tabaré Vázquez** obtindrà la majoria absoluta en aquesta primera volta, cosa que conduirà a una segona consulta al mes de novembre. Els indecisos arribaven, en els últims sondejos, a un marge d'entre el 7% i el 12%, un alt percentatge que podria modificar la previsió de *balotaje*, o segona votació, si finalment una part d'aquest electorat es decideix pel candidat del Frente Amplio, el senador i exministre d'Agricultura **Pepe Mújica**, exguerriller del Moviment d'Alliberament Nacional Tupamaros, empresonat durant gairebé 15 anys fins al final de la dictadura militar. A **Mújica**, el **Pepe**, com és conegut pels seus conciutadans, li faltarien dos o tres punts per superar la barrera de la meitat més un dels vots emesos i ser elegit directament demà. En cas que fos necessari fer una segona volta, els vots de blancs i *colorados* s'uniran per recolzar **Luis Alberto Lacalle**, un neoliberal que ja va ocupar la presidència del país (1990-1995), i en aquest escenari l'elecció es presentaria molt i molt ajustada entre tots dos.

Però, a més a més, aquest 25 d'octubre, els uruguaians hauran de decidir en referèndum l'anul·lació o no de l'anomenada llei de caducitat o *d'impunitat*, la controvertida norma que va ser promulgada l'any 1986 i ratificada en plebiscit el 1989, que ha evitat fins avui enjudiciar els militars que van cometre violacions dels drets humans durant els 12 anys de dictadura (1973-1985). La Cort Suprema la va declarar inconstitucional tal com ja havien fet abans el Congrés, el Senat i l'Executiu de **Tabaré Vázquez**, en el cas de la jove assassinada el

1974 **Nibia Sabalsagaray**. Únicament els partits polítics agrupats en el Frente Amplio propugnen la revocació total d'aquesta llei, mentre que les dues forces de dreta, blancs i *colorados*, recolzen que es mantingui el text en vigor. Les enquestes ofereixen un resultat (48%) molt pròxim al necessari 50% més un dels vots perquè es puguin obrir procediments judicials contra els repressors.

El 1971, després d'un gran frau electoral, va assumir la presidència **Juan María Bordaberry**. Dos anys més tard, va dissoldre el Congrés i va iniciar una dictadura liderada per ell mateix amb el suport dels militars fins al 1976, data en què les Forces Armades el van enderrocar per poder prolongar el seu règim de terror gairebé 10 anys més. Avui **Bordaberry** està empresonat, processat per violacions dels drets humans i afronta una petició de la Fiscalia de 45 anys de presó. El seu fill, **Pedro Bordaberry**, candidat a la presidència pel Partido Colorado, intenta en va amagar el seu cognom patern en la propaganda de la seva pròpia campanya electoral, amb pasquins en què es pot llegir un ridícul *Vota Pedro*.

Certs professionals de la calúmnia han decidit dibuixar un horitzó apocalíptic en cas que el vencedor final sigui **Pepe Mujica**, pel seu passat guerriller tupamaro. Res de nou. Ho havien fet abans amb el mateix **Tabaré Vázquez**, amb **Ricardo Lagos** i després amb **Michelle Bachelet** a Xile, o amb **Lula da Silva** al Brasil, entre molts altres. «*Festejen, uruguayos, festejen*», van ser les primeres paraules que va dirigir el president **Tabaré Vázquez** a la multitud quan va ser elegit fa cinc anys. Amb el temps, aquestes paraules s'han anat convertint en símbol d'autoestima, de confiança, d'esperança de tot un país en el seu propi futur.